

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Paul Keuning

Een persoonlijk gekleurde selectie uit de vogeltijdschriften.

Een duik in de tijdschriften:

Eén, of enkele opvallende artikelen worden wat diepgaander besproken. Het blad *Fitis* van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland trok meteen de aandacht om twee redenen: het heeft een geheel nieuwe lay-out en verschijnt ook bij de artikelen volledig met kleurenfoto's. Het ziet er daardoor aantrekkelijk uit. Jammer alleen dat het op A-5 formaat uitgegeven wordt.

Nog een reden is de beschrijving van het landje van Gruijters, een stukje ondergelopen boerenland, zoals we bij Ouderkerk het landje van Geijsel kennen.

De *Fitis* - jrg 50 (1) febr. 2014, VWG Zuid-Kennemerland

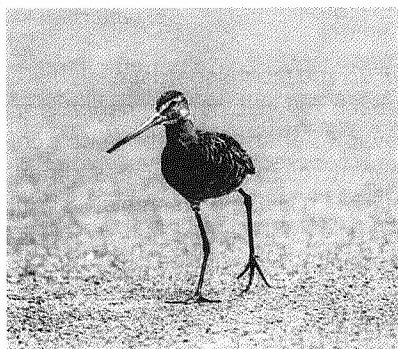
Andrea Bloem 'Waterpeilbeheer en steltlopers: vogels op het Landje van Gruijters in 2013'

Het Landje van Gruijters is een plasje gelegen aan de westkant van het oude dorp Spaarndam. Het plasje heeft een regelbare, niet te hoge waterstand en hierdoor vindt u er veel vogelsoorten, zoals: kluut, grutto, oeverloper, bontbekplevier, tureluur en lepelaar, maar ook kwikstaarten, slob-eenden, brandganzen, waterhoen en krakeend.

In de lente van 2013 wist de winter van geen wijken. Een zeer koude, droge wind vanuit Rusland zorgde tot halverwege april voor stevige nachtvorst. Elke ochtend was al het water op het Landje van Gruijters bevroren. Pas na 14 april kwam de ommekeer met in de zomer zelfs droogte en een heuse hittegolf.

Al een paar jaar houden leden van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland niet alleen alle vogels bij maar noteren ze ook de waterstand, zodat daar conclusies uit getrokken kunnen worden.

Steltlopers in 2013.

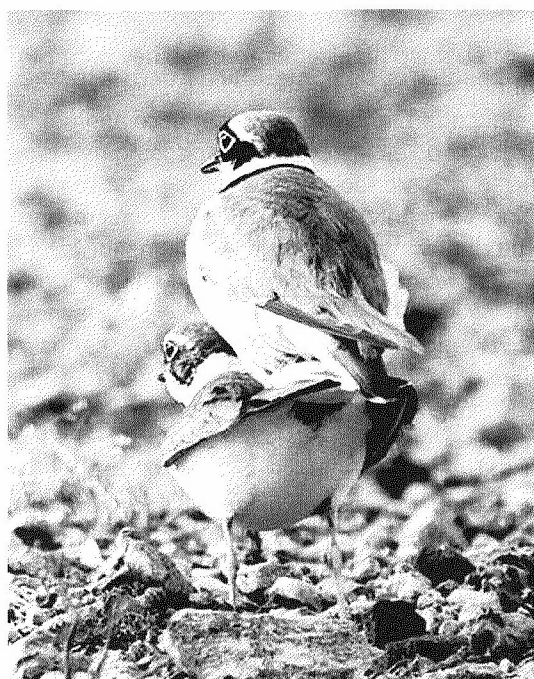

Grutto
Foto:
Frans van Lier

De eerste grutto's kwamen 3 maart aan, dat is één à twee weken later dan normaal,

maar de grote meute kwam nog drie weken later binnen zeilen. Direct daarna kwam de grote groep Kieviten en de scholeksters. Vreemd vind ik dat wel: hoe kunnen die grutto's terwijl ze boven de

Sahara vliegen ruiken dat het in Nederland nog geen echt broedweer is? De tureluurs, de kluten en de kleine plevieren kwamen wel aan op de tijd die voor de soort gebruikelijk is: eerste week maart voor de scholekster, derde week maart voor de tureluur en pas 1 april voor de kleine plevier.

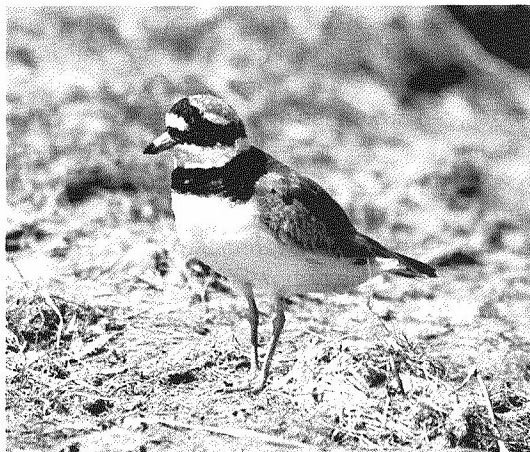
Kleine plevier

Vogeldagboek.nl

Het Landje van Gruijters wordt als snackbar gebruikt. Door de hoge waterstand is daar volop voedsel te vinden. Maar als de ergste honger gestild is, dan worden de omliggende weilanden opgezocht om daar te broeden. Opvallens was wel dat veel grutto's begin juni weer terug waren

op hun foerageerlandje. Zij hadden een mislukt broedseizoen achter de rug, veel grutto's zijn er toch met onvoldoende conditie aan begonnen.

Opvetters en doortrekkers

Bontbekplevier

Foto: Frans van Lier

Het was bekend dat de uit Afrika terugkerende weidevogels het Landje van Gruijters gebruiken om op te vetten. Nu er al een aantal jaren ook in de zomermaanden geteld wordt, is het interessant te zien of de absolute aantallen en het aantal soorten in de zomer minder wordt. Dat blijkt niet het geval te zijn. Wel zijn er in kleine aantallen de typische voorjaarsgasten en –trekkers, zoals de bontbekplevier, de bonte strandloper, de IJslandse grutto en de Temmincks strandloper. In de nazomer komen daar andere soorten voor in de

plaats: de kanoet en de steenloper en ook van de watersnip zijn grotere aantallen alleen dan te verwachten.

Bijzondere waarneming

Het vermelden waard was het verblijf van een terekruiter van 27 mei tot 1 juni op het Landje van Gruijters. Apart om te zien dat één vogel 350 vogelspotters op de been kan brengen. De terekruiter zelf werd er niet koud of warm van. Andere ruiters die hier wel regelmatig worden waargenomen zijn de bosruiter de groenpootruiter en de zwarte ruiter. Ook kemphanen doen jaarlijks een paar keer dit voedselrijke landje aan.

Conclusies

Het Landje van Gruijters heeft een heel mooi vogelseizoen achter de rug met veel en bijzondere soorten. De koude in het vroege voorjaar hield in dat het voedselaanbod hier minder was dan andere jaren. Dat zag je terug in het matige broedsucces van de grutto's. Zeer bijzonder was wel het grote aantal kluten dat met succes gebroed heeft op het landje. Doorslaggevend voor de steltlopers is wel de regelbare waterstand met ondiep water en voldoende voedsel. Het waterpeil was half april al voldoende gezakt, zodat dit voorjaar maar liefst 24 soorten steltlopers het gebiedje aandeden. Maar ook in de zomer is een bezoek aan het Landje van Gruijters de moeite waard want dan komen er nog geregeld 16 verschillende soorten.

Wat stond er nog meer aan interessante artikelen in de vogelbladen?

Dutch Birding jrg. 36 (2) 2014. Tijdschrift voor Palearctische vogels. P. Simeonov et al. 'Roodhalgans: satellite tracking, ecologie en bescherming'. T. P. M. Fijen. 'Herkenning van vluchtroepen van oeverpieper en waterpieper'. C.S. Roselaar 'Zijn rubrifasciata kruisbekken van hybride oorsprong?' E.B. Ebels et al. 'Grote geelpootruiters in Hilversumse Bovenmeent en op N-Beveland, mei 2004/mei 2012'. Verder aanvullende gegevens over de vogels van Kazachstan, zeldzame steltlopers van Aruba en veel bijzondere vogels uit binnen- en buitenland.

Dutch Birding jrg. 36 (3) 2014. Tijdschrift voor Palearctische vogels. S. Conrads, E.B. Ebels 'Lachsternen in N-W Europa'. deze populatie staat op de rand van uitsterven. R. Ayé et al. 'Himalayagieren in Iran 2007 en 2010'. S. Howel 'Titanstormvogeltje o.a. op Pitcairn Island'. E.B. Ebels 'Hoe Kaapverdische mussen verscheept werden naar Nederland'. M. Benders en G. Bakker 'Steppeklapekster op de Stuifdijk, Maasvlakte, Z-

Holland', mei 2014. R.E. v.d. Vliet raden iedereen sterk aan om een reis te boeken op een boot door het zuidelijke deel van de Stille Oceaan, niet alleen voor de albatrossen en de stormvogels, maar op eilanden als Pitcairn tref je niet schuwe vogels aan als de Zuidzeewulp en de tuamotustrandlopers.

Fitis jrg. 50 (1) 2014. VWG Zuid-Kennemerland. M. Reinboud 'De waarde van tuinvogeltellingen, waarnemingen zonder methodiek'. H. Verkade 'Strandreservaat Noordvoort: nuttig voor vogels!', Op de rustige delen van het strand boven Noordwijk worden beduidend meer bijzondere zeevogels, zoals de bonte en de drieteenstrandlopers, rosse grutto's, zilver- en bontbekplevier. C. van Deursen 'Valse Canadezen!', Foto's van een hybride brandgans x Canadese gans.

De Grauwe Gans jrg. 30 (1) mrt '14. Vogel- en natuurwacht Zuid-Flevoland. A. Liosi 'De kerkuil in Z-Flevoland'. 25 procent van de eerste broedsel mislukte, het aantal uitgevlogen jongen per nest

was met 2,18 zeer laag. A. Liosi. 'Kerkuil in de verdrukking door kastenkrakers'. Steeds vaker worden uilenkasten ingenomen door hollen-duiven of kauwtjes. T. Eggenhuizen & I. Hagens. 'Broedsucces van Kleine Mantelmeeuw in Flevoland'. Door de vos verjaagd van de kuststrook, broedt deze soort nu veelvuldig op platte daken in het binnenland.

De Kieft jrg. 38 (1) mrt. '14. Vogelwacht Zaanstreek. B. v. Duin. 'Verslag weidevogelbescherming 2013'. Geteld werd in de Krommenieër Woudpolder-Noord: het aantal broedparen van de tureluur daalde hier in 2013 fors. R. Koeman. 'De verbrakking van de polder Westzaan'. Wat wordt verstaan onder verbrakking? Door water uit het Noordzeekanaal binnen te laten zal het chloridegehalte in lichte mate toenemen. Dat biedt de volgende voordelen voor de natuur: a) zeldzame veenmosrietlanden en vochtige heide krijgen een nieuwe impuls, b) het helpt mee om de polder open te houden, c) het is gunstig voor kenmerkende weidevogels, d) minder baggervorming. Redenen genoeg om als werkgroep polder Westzaan het plan te omarmen om de verbrakking in 2016 plaats te laten vinden. Ed Staats. 'Positieve ontwikkeling weidevogels en andere broedvogels in Oostzanerveld'. De grutto steeg van 109 ('06) naar 169 ex. in 2013 en ook de tureluur schommelde van 58 ('06) via 100 ('09) naar 89 territoria. Ed Staats. 'Frans Marswandelpad overgedragen aan SBB'. Voor wie nog nooit van dit pad gehoord heeft even een advies: ga voor de verandering eens met de trein naar Wormerveer. Links van de spoorlijn ligt een onvervalst stukje Hollands polderlandschap dat de plaatselijke vogelaars aanduiden als het Guisveld; de moeite waard wanneer je vogels wilt zien. Dwars door dit gebied loopt dit in januari geopende wandelpad.

De Kruisbek jrg. 57 (2) apr '14. Vogelwacht Utrecht. H. Bokkers. 'Mussen in Leusden'. , mussen blijken niet te houden van park- of bosachtige woonwijken. Ook niet van moderne wijken met platte daken. Wat open landschap en huizen met tuinen en dichte ligusterhagen bieden volop schuil- en nestelgelegenheid voor de huismus. B. Hermans. 'BVI² in Nieuw Wulven. Dit bos ligt bij Houten. Volop Bosrietzangers, grasmussen en kleine karekieten hier. N. v. Duivendijk. 'Tjiftjaf en fitis', verschil moet er zijn, maar hoe zie je dat? Let vooral op de langere, slanke vleugel van de fitis. In vogeltermen heet dat *handpenprojectie*: hoe ver steken de langste vleugelveren uit voorbij de rest van de van de vleugel. Bij de fitis is die handpenprojectie 80 tot 100%, terwijl de tjiftjaf hooguit 50% haalt. De

tjiftjaf maakt daardoor een wat dikkere indruk. Raadpleeg je vogelgids en let naast op het geluid ook op het koppatroon met de duidelijke oogring van de tjiftjaf; en let op de pootkleur, waarbij de tjiftjaf altijd wat donkerder pootjes en tenen heeft.

Vogelnieuws jrg. 27 (1) mrt 2014. Vakblad voor vogelbeschermers. A. de Jong en E.v. Winden 'Pontische meeuw: de opmars van een uitdagende soort. L. Holtjer 'Jaar van de spreek, hoe kan je meetellen?' A. Boele en E.v. Winden 'Veel zwarte ibissen in 2012 en 2013'. R. Buiten portretteert Olaf Klaassen, coördinator van vogelslaapplaatsen bij Sovon. 'De avondschemer is de mooiste tijd om te vogelen'. H.v. Diek en J. Altenburg 'Atlasproject halverwege: raaf voor het voetlicht'. S. Deuzeman. 'Broedsucces in Constant Effort Sites in 2013'. Het CES-project geeft door jongen van 28 zangvogels te vangen en te ringen direct na het broedseizoen al een beeld van aantallen, broedsucces en overleving. J. Stahl et al. 'Beheer van zomerganzen in Utrecht', een moeilijk dilemma want met afschot beperk je tijdelijk wel het aantal maar het groeipotentieel blijft onaangetast. Het effect is verder moeilijk meetbaar, omdat de verzamelde gegevens van afschot zeer versnipperd bewaard worden.

Vogels + jrg. 1 (1) voorjaar 2014.

Vogelbescherming Korte berichten 'Diclofenac, een ontstekingsremmer, wordt veelvuldig op vee toegepast'. De gierenpopulatie in Z-O Azië is hierdoor in korte tijd met 99% gereduceerd. R. Buiten 'Tijdelijke natuur, een impuls voor de biodiversiteit'. R. Buiten 'Wat moet een grutto met EU-landbouwbeleid?' Weinig is het antwoord, de natuur komt er weer bekaaid af, van vergroening komt niks terecht. R.v. Beusekom. 'Tureluur, vergeleken met de grutto deed de tureluur het nog lang goed in onze graslanden'. J. Harder 'Zo bouw je een oeverzwaluwbroedwand'. R. v. Beusekom. 'Grauwe klauwier vecht zich terug op militair oefenterrein'.

Onze Waard jrg 45 (1) mrt '14. Natuur- en vogelwacht De Alblasserwaard. P. Bieren 'Boomklever krijgt vaste voet als broedvogel'.

De hier besproken tijdschriften zijn er voor alle leden van onze Vogelwerkgroep. Nieuwsgierig geworden naar een van de zeer beknopt samengevatte artikelen? Neem op een lezingavond even contact op met een van de bestuursleden, of met Paul Keuning 06-128415448

² BVI is de afkorting voor broedvogelinventarisatie